

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Π.3.2.1 Εκπαιδευτικά σενάρια και μαθησιακές δραστηριότητες,
σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε
30 διδακτικές ώρες ανά τάξη

Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας

Γ΄ Γυμνασίου

Τίτλος:

«Ήμουν κι εγώ εκεί»

ΜΑΡΙΝΑ ΑΡΕΤΑΚΗ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Θεσσαλονίκη 2013

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι.Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.1. Εκπαιδευτικά σενάρια και μαθησιακές δραστηριότητες, σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε 30 διδακτικές ώρες ανά τάξη.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνος υπο-ομάδας εργασίας λογοτεχνίας: Βασίλης Βασιλειάδης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμαούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101, Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

Α. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Ήμουν κι εγώ εκεί

Δημιουργός

Μαρίνα Αρετάκη

Διδακτικό αντικείμενο

Νεοελληνική λογοτεχνία

(Προτεινόμενη) Τάξη

Γ΄ Γυμνασίου

Χρονολογία

Αύγουστος 2013.

Διδακτική/θεματική ενότητα

—

Διαθεματικό

Ναι

Εμπλεκόμενα γνωστικά αντικείμενα

Φιλολογικής ζώνης

Ιστορία

Ημιτυπικές και άτυπες διαδικασίες εκπαίδευσης

Σχολικές γιορτές

Σχολικός Επαγγελματικός Προσανατολισμός (ΣΕΠ)

Χρονική διάρκεια

8 ώρες

Χώρος

I. Φυσικός χώρος:

Εντός σχολείου: αίθουσα διδασκαλίας, εργαστήριο πληροφορικής

II. Εικονικός χώρος: —

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Καλή συνεργασία ανάμεσα σε καθηγητή Ιστορίας και Λογοτεχνίας (αν δεν είναι το ίδιο πρόσωπο).

Για τον μαθητή: να έχει διδαχθεί το κεφάλαιο που αφορά την ελληνική επανάσταση του 1821 στο βιβλίο Ιστορίας της αντίστοιχης τάξης.

Για το σχολείο: να είναι διαθέσιμο το εργαστήριο Πληροφορικής.

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο είναι πρόταση διδασκαλίας.

Το σενάριο στηρίζεται

—

Το σενάριο αντλεί

—

B. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ/ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το σενάριο κινείται ανάμεσα στη Λογοτεχνία και την Ιστορία και αποτελεί εμβάθυνση της διδασκαλίας της ελληνικής επανάστασης του 1821 από το βιβλίο της Ιστορίας και μία πρόταση για τη διδασκαλία των απομνημονευμάτων από το βιβλίο της Λογοτεχνίας. Το λογοτεχνικό αυτό είδος είναι και το νήμα που συνδέει τα δύο γνωστικά αντικείμενα, όπως φανερώνει και ο τίτλος του σεναρίου: «Ήμουν κι εγώ εκεί».

Σε όλες τις φάσεις η τάξη βρίσκεται στο εργαστήριο της Πληροφορικής και ολοκληρώνει τις διαφορετικές δραστηριότητες: εντοπισμός λογοτεχνικών κειμένων με θέμα την επανάσταση, διεύρυνση του σχολικού εγχειριδίου Ιστορίας με τη χρήση υπερσυνδέσμων, έρευνα και χρήση της ψηφιακής Βιβλιοθήκης του Πανεπιστημίου Κρήτης *Ανέμη*, ανάγνωση απομνημονευμάτων που βρίσκονται σε ψηφιακή μορφή, μελέτη των *Απομνημονευμάτων* του Μακρυγιάννη και διερεύνηση της λογοτεχνικότητάς τους, δημιουργική γραφή (παραγωγή μιας πρωτοπρόσωπης αφήγησης που περιέχει ιστορικά στοιχεία).

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Είναι σπάνιο στο ελληνικό σχολείο να μην υπάρχει ο «κατακερματισμός των επιστημονικών πεδίων που ασχολούνται με την εκπαίδευση» τον οποίο επισημαίνει ο Κουτσογιάννης (2012: 17). Παρ' όλα αυτά, η ελληνική επανάσταση του 1821 είναι ένας χώρος συνάντησης του διδακτικού αντικειμένου της Ιστορίας και της Λογοτεχνίας στη Γ' Γυμνασίου, μια συνάντηση που μπορεί να έχει ποικίλες εκδοχές.

Η κεντρική ιδέα του σεναρίου είναι η σύγκλιση Ιστορίας και Λογοτεχνίας σε κείμενα βιωματικά, προσωπικά, αυτοβιογραφικά. Η μελέτη αυτών των υβριδικών κειμένων βοηθάει στην κατανόηση τόσο της Ιστορίας όσο και της Λογοτεχνίας και βοηθάει σε μια περισσότερο βιωματική προσέγγιση μακρινών ιστορικών γεγονότων από την πλευρά των μαθητών.

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις, πρότυπα, στάσεις ζωής

Με το σενάριο αυτό επιδιώκουμε οι μαθητές:

- να «συνειδητοποιήσουν την εσωτερική σχέση Λογοτεχνίας και Ιστορίας» ([Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγράμματος Σπουδών Νεοελληνικής Λογοτεχνίας για το Γυμνάσιο](#): 9)
- να συνδιαλεχθούν με βιωματικό τρόπο με ένα μακρινό για αυτούς γεγονός, όπως είναι η ελληνική επανάσταση του 1821
- να μάθουν ότι υπάρχουν ψηφιακές βιβλιοθήκες
- να γνωρίσουν καλύτερα τα δύο σχολικά βιβλία και να τα αντιληφθούν ως ένα ενιαίο σύνολο κι όχι ως κεφάλαια με γνώσεις κατακερματισμένες
- να αντιληφθούν ότι ένα σχολικό βιβλίο σε ψηφιακή μορφή μπορεί συνεχώς να εμπλουτίζεται κι ότι δεν είναι στατικό και αμετάβλητο

Γνώσεις για τη λογοτεχνία

Με το σενάριο αυτό επιδιώκουμε οι μαθητές:

- να αντιληφθούν την αναφορικότητα της λογοτεχνίας και τη στενή σχέση της με την επιστήμη της Ιστορίας
- να ξεχωρίζουν τα είδη της πρωτοπρόσωπης αφήγησης (απομνημόνευμα, ημερολόγιο, αυτοβιογραφία)
- να αντιληφθούν ότι η λογοτεχνικότητα ενός κειμένου μπορεί να μην ανήκει στις προθέσεις ενός συγγραφέα
- να προβληματιστούν για τον τρόπο με τον οποίο ένα λογοτεχνικό κείμενο εντάσσει ιστορικά στοιχεία
- να κατανοήσουν τις αλλαγές που κάνει ένας συγγραφέας όταν γράφει μυθοπλασία ακόμα κι όταν χρησιμοποιεί ιστορικές πηγές.
- να κατανοήσουν ότι ένα λογοτεχνικό πρόσωπο έχει συγκεκριμένα χαρακτηριστικά ταυτότητας.

Γραμματισμοί

Με το σενάριο αυτό επιδιώκουμε οι μαθητές:

- να μπορούν να αναγνωρίζουν εύκολα τα (βασικά) λογοτεχνικά είδη
- να μπορούν να βρίσκουν μια ιστορική πληροφορία σε ένα κείμενο που δεν είναι ιστορικό
- να είναι σε θέση να κωδικοποιήσουν σε έναν εννοιολογικό πίνακα τις γνώσεις που απέκτησαν για ένα θέμα
- να φέρουν εις πέρας μια απλή έρευνα σε μια πανεπιστημιακή ψηφιακή βιβλιοθήκη
- να μπορούν να διαβάζουν και να κατανοούν κείμενα μιας άλλης εποχής και να τα συνδέουν με το μάθημα της Ιστορίας
- να μπορούν να εντοπίζουν τις διακειμενικές σχέσεις
- να μπορούν να συνθέτουν ένα πλασματικό πρόσωπο
- να γράψουν μία αφήγηση με συγκεκριμένα χαρακτηριστικά

- να μπορούν να παραπέμψουν σε μία ιστορική πηγή.

Διδακτικές πρακτικές

Το σενάριο στηρίζεται στην εργασία των ομάδων αλλά η τάξη εργάζεται και ως ολομέλεια για σύντομα διαστήματα. Οι δραστηριότητες είναι κάποτε κοινές, κάποτε διαφορετικές για τις ομάδες, ίδιου τύπου όμως, έτσι ώστε η κάθε ομάδα να παρακολουθεί την άλλη εύκολα. Υπάρχουν αρκετές ατομικές εργασίες που πρέπει να εκπονήσουν οι μαθητές.

Στο σενάριο το οποίο εκπονείται στο εργαστήριο της Πληροφορικής συνεργάζονται οι καθηγητές Ιστορίας και Λογοτεχνίας.

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Είναι εύκολο για τον εκπαιδευτικό που διδάσκει στη Γ΄ Γυμνασίου να διαπιστώσει τα σημεία επαφής στην ύλη των δύο μαθημάτων, Λογοτεχνίας και Ιστορίας, και φυσικό να μεταβαίνει, αρκετές φορές, από το ένα στο άλλο. Το σενάριο πραγματοποιήθηκε για να συστηματικοποιήσει αυτήν την μετάβαση, να δημιουργήσει έναν κοινό χώρο για τα δύο αντικείμενα μελέτης και να κάνει ορατή στους μαθητές τη βαθύτερη σύνδεσή τους.

Η συχνή αμηχανία καθηγητών και μαθητών όσον αφορά τη σχολική γιορτή της 25^{ης} Μαρτίου δείχνει πώς η επαφή με ένα σημαντικό γεγονός της ελληνικής ιστορίας είναι μάλλον υποτυπώδης μέσα στο υπάρχον σχολικό σύστημα και υπάρχει η ανάγκη για μια εκ νέου βωματική προσέγγιση του ιστορικού αυτού γεγονότος.

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Το σενάριο αυτό αντλεί από τα ανθολογούμενα λογοτεχνικά κείμενα της Γ΄ Γυμνασίου καθώς και από το κεφάλαιο του σχολικού εγχειριδίου της Ιστορίας που είναι αφιερωμένο στην ελληνική επανάσταση του 1821 και αποτελεί εμβάθυνση σε μια ενότητα που θεωρείται «βασική ύλη» της τάξης.

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Στο συγκεκριμένο σενάριο η χρήση των ΤΠΕ βοηθάει στο να αλλάξει η σχέση των μαθητών με το σχολικό εγχειρίδιο που το αντιλαμβάνονται πλέον ως ένα κείμενο που μπορεί να γίνει πολυτροπικό με δική τους συμβολή. Οι δραστηριότητες του σεναρίου βοηθούν τους μαθητές να αντιληφθούν τη σχέση των δύο διαφορετικών πεδίων, Λογοτεχνίας και Ιστορίας. Αντιλαμβάνονται επίσης την ύπαρξη ψηφιακών βιβλιοθηκών και τη δυνατότητα πρόσβασης σε πρωτογενείς πηγές. Το Διαδίκτυο γίνεται έτσι αντιληπτό ως μια τεράστια βιβλιοθήκη.

Κείμενα

Λογοτεχνικά κείμενα σχολικών εγχειριδίων

ΚΝΛ Γ' Γυμνασίου:

Γιάννης Μακρυγιάννης, «[Απομνημονεύματα](#)»

Ελισάβετ Μουτζάν-Μαρτινέγκου, «[Αυτοβιογραφία](#)»

Γιώργος Σεφέρης, «[Ομιλία στη Στοκχόλμη](#)»

Ανθολόγιο Λογοτεχνικών Κειμένων Ε' & ΣΤ' Δημοτικού:

Γιάννης Μακρυγιάννης, «[Είμαστε εις το 'εμείς'](#)»

ΚΝΛ Α' Λυκείου:

Νικόλαος Κασομούλης, «[Στρατιωτικά ενθυμήματα](#)»

Λογοτεχνικά κείμενα εκτός σχολικών εγχειριδίων

Ισίδωρος Ζουργός. *Η αηδονόπιτα*, 476, 485-491. Αθήνα: Πατάκης, 2007.

Υποστηρικτικό/Εκπαιδευτικό υλικό

Ιστοσελίδες

[Ανέμη](#) (ψηφιακή βιβλιοθήκη Νεοελληνικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Κρήτης):

[Απομνημονεύματα Ξάνθου](#).

ΕΚΕΒΙ: [φάκελος Μακρυγιάννη](#)

Ίδρυμα της Βουλής των Ελλήνων: [Ο λόγος του Θεόδωρου Κολοκοτρώνη στην Πνύκα.](#)

[Ιστορικές πηγές-Mind Map](#)

Πύλη για την ελληνική γλώσσα: [Στρατηγός Μακρυγιάννης, Απομνημονεύματα](#) (αποσπάσματα)

Πύλη για την ελληνική γλώσσα: [Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής](#)

Σπουδαστήριο Νέου Ελληνισμού: [Ιωάννης Μακρυγιάννης, Απομνημονεύματα](#)

[Text 2 Mind Map](#)

Ψηφιακό σχολείο: [Λεξικό Λογοτεχνικών Όρων](#)

Ψηφιακό σχολείο: [Νεότερη και Σύγχρονη Ιστορία Γ' Γυμνασίου](#)

Διδακτική πορεία/στάδια/φάσεις

Α' φάση (1 ώρα)

Η τάξη βρίσκεται στο εργαστήριο Πληροφορικής χωρισμένη από πριν σε ομάδες οι οποίες θα διατηρηθούν σε όλη τη διάρκεια του σεναρίου. Ή, αν υπάρχει χρόνος, χωρίζονται σε ομάδες ως εξής: μοιράζεται ένα φύλλο με τις εξής πέντε φράσεις που αναφέρονται στη σχέση Ιστορίας και Λογοτεχνίας

Η ιστορία είναι ένα ψέμα στο οποίο όλοι συμφωνούν (Ναπολέον Βοναπάρτης)

Η ιστορία θα είναι καλή μαζί μου γιατί σκοπεύω να την γράψω (Τσόρτσιλ – Βρετανός πολιτικός)

Η μυθολογία είναι πρωτότοκη αδελφή της ιστορίας (Βολτέρος)

Η ποίηση είναι ευγενέστερη και πιο φιλοσοφημένη από την ιστορία: η ποίηση εκφράζει το οικουμενικό, ενώ η ιστορία μόνο το μερικό (Αριστοτέλης)

Η ιστορία δεν επαναλαμβάνεται, κάνει όμως ομοιοκαταληξίες (Μαρκ Τουέν – αμερικανός συγγραφέας).

και επιλέγουν ποια θεωρούν περισσότερο σωστή ή ποια τους αρέσει περισσότερο. Έτσι σχηματίζονται (με τη συνδρομή του εκπαιδευτικού για να μην κρατήσει πολύ χρόνο αυτή η διαδικασία) πέντε ομάδες. Η συζήτηση που ακολουθεί είναι σύντομη: θα πρέπει όμως να γίνει αντιληπτό στους μαθητές ότι τις επόμενες ώρες θα εμβαθύνουν στη σχέση ανάμεσα στη Λογοτεχνία και την Ιστορία.

Ανακοινώνεται ότι θα υπάρχει ένας ηλεκτρονικός φάκελος στην ιστοσελίδα του σχολείου (ή στο ιστολόγιο της τάξης αν υπάρχει) με όλο το υλικό που θα χρειαστεί για την πραγματοποίηση του σεναρίου. Εκεί θα αναρτώνται και οι εργασίες των ομάδων, ίσως και κάποιες ατομικές εργασίες.

Στη συνέχεια οι ομάδες τοποθετούνται μπροστά στους υπολογιστές όπου υπάρχει το [Φύλλο εργασίας 1](#). Ο χρόνος κατά τον οποίο οι ομάδες θα εργαστούν θα εξαρτηθεί από ποια λογοτεχνικά κείμενα θα έχουν διδαχθεί μέχρι τη στιγμή που αρχίζει το σενάριο. Στη δραστηριότητα που ζητά να εντοπίσουν τα κείμενα του σχολικού ανθολογίου που αναφέρονται στην επανάσταση του 1821, οπωσδήποτε περιμένουμε να συλλέξουν: τον «Θούριο», τα «Απομνημονεύματα» του Μακρυγιάννη, τους «Ελεύθερους Πολιορκημένους» του Δ. Σολωμού, τον «Δήμο και το καριοφίλι του» του Α. Βαλαωρίτη.

Μπορούμε να δεχτούμε και «Το προσκύνημα του Τσάιλιτ Χάρολντ» του Λόρδου Βύρωνα και τον «Παπατρέχα» του Κοραή αν οι μαθητές μπορούν να δικαιολογήσουν τη σχέση της ελληνικής επανάστασης του 1821 με τα συγκεκριμένα κείμενα.

Όσον αφορά το κείμενο της Ε. Μουτζάν-Μαρτινέγκου εξετάζεται στην ατομική εργασία, έτσι αν δεν το έχουν εντοπίσει, που είναι το πιθανότερο, θα το σχολιάσουμε μετά την ολοκλήρωση της ατομικής εργασίας 1.

Αν δεν προλάβουν οι μαθητές να κάνουν τον υπερσύνδεσμο¹, που προβλέπει η σχετική δραστηριότητα, την πρώτη ώρα, μπορούν να αρχίσουν με τη συγκεκριμένη δραστηριότητα την 2^η ώρα ή να τους βοηθήσει ο εκπαιδευτικός στο τέλος της 1^{ης} ώρας. Είναι πάντως βασικό για το σενάριο, όταν θα τελειώσει αυτή η δραστηριότητα, να δει η κάθε ομάδα τη δουλειά της άλλης και να αιτιολογήσει η κάθε μία τις επιλογές της².

Στο τέλος της πρώτης ώρας δίνεται στους μαθητές η [ατομική εργασία 1](#).

Οι μαθητές αξιολογούνται από τη συμμετοχή τους και την ολοκλήρωση της ατομικής εργασίας 1.

B' φάση (3 ώρες)

1^η ώρα

Οι ώρες αυτές πρέπει να πραγματοποιηθούν στο εργαστήριο υπολογιστών (ή σε κάποιον άλλο χώρο που να διαθέτει πέντε υπολογιστές με σύνδεση στο Διαδίκτυο).

Στην αρχή της 1^{ης} ώρας ασχολούμαστε λίγο με την ατομική εργασία 1 εντάσσοντας το κείμενο που μελέτησαν οι μαθητές στον Νεοελληνικό Διαφωτισμό: όπως έχει συμπεράνει ο Π. Κιτρομηλίδης, η Μουτζάν-Μαρτινέγκου είναι μια αφανής για πολλά χρόνια, αλλά γνήσια εκπρόσωπος του Διαφωτισμού στην Ελλάδα αφού ασπάζεται τα ουμανιστικά ιδεώδη του για τα ανθρώπινα δικαιώματα και την ισότητα (Kitromilidis 1994: 60).

Οι δραστηριότητες που ακολουθούν σκοπό έχουν να εξετάσουν προσεκτικότερα τα απομνημονεύματα με διττό τρόπο: ως λογοτεχνικό είδος και ως ιστορική πηγή. Έτσι, στη συνέχεια, οι ομάδες παίρνουν θέση μπροστά σε πέντε

¹ Σύνδεση λογοτεχνικού κειμένου με ορισμένο σημείο του βιβλίου Ιστορίας Γ' Γυμνασίου (βλ. Φύλλο εργασίας 1)

² Αν δεν είναι ελεύθερο το εργαστήριο, αυτή η πρώτη ώρα θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί σε μία αίθουσα με διαδραστικό πίνακα. Οι ομάδες ανακοινώνουν τα ευρήματά τους και ο εκπαιδευτικός ή ένας από τους μαθητές της ομάδας δημιουργεί τους υπερσυνδέσμους. Αυτή η διαδικασία όμως είναι πιο χρονοβόρα.

υπολογιστές και διαβάζουν το [Φύλλο εργασίας 2](#) και συγκεκριμένα την πρώτη δραστηριότητα: τον εντοπισμό ενός ορισμού του λογοτεχνικού είδους των απομνημονευμάτων. Στη συνέχεια, κάθε ομάδα ασχολείται με ένα σύντομο ερώτημα, ξεχωριστό για την κάθε μία, που αφορά τα συγγενικά λογοτεχνικά είδη των απομνημονευμάτων, τις διαφορές απομνημονευμάτων-ημερολογίου και αυτοβιογραφίας, τα χαρακτηριστικά τους και την κατάρτιση μιας λίστας με τα ονόματα όσων έχουν γράψει απομνημονεύματα για την επανάσταση του 1821. Οι μαθητές μπορούν να κάνουν ελεύθερη αναζήτηση ή να ψάξουν στο [Λεξικό Λογοτεχνικών Όρων](#). Η όλη αναζήτηση δεν θα πρέπει να ξεπεράσει τα 10 λεπτά. Μόλις οι ομάδες τελειώσουν, ανακοινώνουν με τη σειρά τις απαντήσεις τους.

Η επόμενη δραστηριότητα είναι κοινή για τις ομάδες και σχετικά σύντομη: εντοπίζουν τι είδους ιστορική πηγή είναι τα απομνημονεύματα.

Στη συνέχεια, στην τρίτη δραστηριότητα, οι μαθητές αναζητούν τον ψηφιακό χώρο [Ανέμη](#) (την ψηφιακή βιβλιοθήκη Νεοελληνικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Κρήτης). Όταν όλες οι ομάδες είναι στην αρχική σελίδα της, συζητάμε λίγο τι μπορεί να περιέχει αυτή η βιβλιοθήκη και αν μπορούμε άραγε να βρούμε απομνημονεύματα. Έχουμε τη λίστα με τα ονόματα όσων έχουν γράψει απομνημονεύματα της επανάστασης (τα έχει βρει η ομάδα 5 από την πρώτη δραστηριότητα). Αν υπάρχει ανάγκη, ο εκπαιδευτικός βοηθάει στην αναζήτηση. Είναι βασικό να χρησιμοποιήσουν την Αναζήτηση με τα Ευρετήρια ή την αναζήτηση με τα συγκεκριμένα ονόματα, διαφορετικά θα χαθούν στο πλήθος των βιβλίων.

Είναι ουσιαστικό όμως κάποια από τα απομνημονεύματα να τα βρουν μόνοι τους οι μαθητές. Ανακοινώνονται τα ευρήματα στην ολομέλεια.

Αφού καταγράψουν τη λίστα των απομνημονευμάτων που αφορούν την ελληνική επανάσταση και που βρίσκονται στην Ανέμη σε ένα αρχείο Word, τότε προχωράμε στην επόμενη δραστηριότητα: να 'κατεβάσουν' και να διαβάσουν κάποιες σελίδες από ένα βιβλίο απομνημονευμάτων που θα επιλέξουν. Επειδή δεν

υπάρχει πρόσβαση στα απομνημονεύματα του Μακρυγιάννη από την Ανέμη, κι επειδή θα ασχοληθούν οι μαθητές τις επόμενες ώρες με αυτό το κείμενο, οι ομάδες θα ασχοληθούν με τα απομνημονεύματα των: Ξάνθου, Περραιβού (δύο ομάδες), Σπηλιάδη και Κολοκοτρώνη.

Ο προσδιορισμός του κειμένου με το οποίο θα ασχοληθεί η κάθε ομάδα πρέπει να γίνει γρήγορα για να μη χαθεί χρόνος και ο εκπαιδευτικός θα πρέπει να βοηθήσει στην διαδικασία (αν διαπιστώσει π.χ. ότι κάποια ομάδα έχει βρει πρώτη τα απομνημονεύματα του Ξάνθου, τότε της λέει ότι θα ασχοληθεί αυτή με το κείμενο αυτό). Προσέχουμε, επίσης, οι δύο ομάδες που θα διαβάσουν τα απομνημονεύματα του Περραιβού να ασχοληθούν με διαφορετικά θέματα.

Οι ομάδες επιλέγουν το θέμα με το οποίο θα ασχοληθούν.

Σε αυτό το σημείο περίπου τελειώνει η 1^η ώρα της Β΄ φάσης.

Για το σπίτι ([ατομική εργασία 2](#)) τους ζητάμε να καταρτίσουν έναν εννοιολογικό πίνακα σε σχέση με ό,τι έχουν μάθει για τα απομνημονεύματα. Σκοπός της άσκησης είναι να καταλάβουν ότι τα απομνημονεύματα είναι κείμενα που μπορεί να απασχολήσουν και τις δύο επιστήμες (Ιστορία και Λογοτεχνία).

2^η-3^η ώρα (β΄ φάσης)

Οι ομάδες βρίσκονται ξανά στο εργαστήριο και ξανακοιτάζουν το κείμενο των απομνημονευμάτων που έχουν επιλέξει. Καλό είναι ανάμεσα στην 1^η και την 2^η ώρα της Β΄ φάσης να μεσολαβήσουν κάποιες μέρες έτσι ώστε να έχουν διαβάσει στο σπίτι το τμήμα των απομνημονευμάτων που έχουν επιλέξει. Αν κάποιος από την ομάδα έχει διαβάσει περισσότερο και έχει εντοπίσει κάποια ιστορικά στοιχεία διαφορετικά από τους άλλους, τότε θα ήταν καλό αυτά να ενσωματωθούν στην εργασία της ομάδας.

Όταν η ομάδα είναι έτοιμη, αποφασίζει ποια ιστορική πληροφορία αξίζει να μεταδώσει και στις άλλες ομάδες και για αυτήν θα δημιουργήσει υπερσύνδεσμο στο βιβλίο της Ιστορίας, όπως έκανε και στην προηγούμενη δραστηριότητα.

Οι ομάδες ανακοινώνουν στην ολομέλεια ποια απομνημονεύματα έχουν διαβάσει και ποια ιστορική γνώση έχουν αποκομίσει από την ανάγνωση αυτή.

Όταν τελειώσουν οι ομάδες κι ανάλογα με τα ευρήματά τους, γίνεται συζήτηση με άξονα την προβληματική της αντικειμενικότητας, όταν υπάρχει προσωπική εμπλοκή στα γεγονότα. Τα ιστορικά στοιχεία που εντόπισαν οι μαθητές υπάρχει περίπτωση να μην είναι ακριβή; Για ποιους λόγους θα μπορούσε ο συγγραφέας να παραποιήσει τα γεγονότα;

4^η-5^η ώρα (β' φάσης)

Η τάξη βρίσκεται στο εργαστήριο της Πληροφορικής και οι ομάδες παίρνουν θέση μπροστά από έναν υπολογιστή.

Ο εκπαιδευτικός μαζεύει από τους μαθητές την [ατομική εργασία 2](#) και τα πρώτα λεπτά σχολιάζουν κάποιοι από τους εννοιολογικούς πίνακες που έχουν καταρτίσει οι μαθητές.

Στη συνέχεια, διαβάζουν το [Φύλλο εργασίας 3](#) και αρχίζουν να εργάζονται.

Οι δύο επόμενες ώρες είναι αφιερωμένες στα απομνημονεύματα του Μακρυγιάννη τα οποία θα εξεταστούν από την οπτική της λογοτεχνίας. Η σχέση Σεφέρη και Μακρυγιάννη θα βοηθήσει σε αυτή την κατεύθυνση κι αυτή θα ανιχνευθεί με διάφορες δραστηριότητες. Σκοπός είναι να συνειδητοποιήσουν οι μαθητές ότι ένα κείμενο μπορεί να έχει λογοτεχνική αξία ακόμα κι αν γράφτηκε με διαφορετική συγγραφική πρόθεση. Επίσης, να αντιληφθούν κάποια από τα στοιχεία που συνιστούν το λογοτεχνικό ύφος του μακρυγιαννικού κειμένου, έτσι όπως τα έχει καταγράψει ο Σεφέρης.

Οι ομάδες δουλεύουν το ίδιο φύλλο εργασίας και καταγράφουν τα συμπεράσματά τους σε Word ή σε PowerPoint.

Μόλις ολοκληρώσουν τις εργασίες τους οι ομάδες, γίνεται ανοιχτή συζήτηση στην ολομέλεια. Τα κείμενα των ομάδων εντάσσονται στον ηλεκτρονικό φάκελο του σεναρίου.

Στο τέλος της Β' φάσης δίνεται η [ατομική εργασία 4](#) αλλά πρέπει να δοθεί χρόνος αρκετών ημερών μέχρι να ολοκληρώσουν την εργασία οι μαθητές. Η εργασία είναι σημαντική για να περάσει η τάξη στην επόμενη φάση.

Γ' φάση (2 ώρες³)

Καλό είναι οι ώρες αυτές να πραγματοποιηθούν πάλι στο εργαστήριο Πληροφορικής έτσι ώστε οι μαθητές να έχουν τα κείμενα που θα χρησιμοποιήσουν στη διάθεσή τους (απομνημονεύματα κλπ.).

Ο καθηγητής έχει παραλάβει την ατομική εργασία 4 κάθε μαθητή και στην αρχή γίνεται συζήτηση στην ολομέλεια, όχι εκτεταμένη όμως, για τα θέματα που θίγει η εργασία αυτή. Αμέσως μετά ο εκπαιδευτικός ανακοινώνει στους μαθητές ότι θα πραγματοποιήσουν μια τελευταία δραστηριότητα.

Οι ομάδες καλούνται να παράγουν μια ομοδιηγητική αφήγηση ομαδικά (αν κάποιος μαθητής θέλει να εργαστεί μόνος του τον αφήνουμε) αφηγητής του οποίου θα είναι ένα συγκεκριμένο πρόσωπο, παρόν σε μια στιγμή της Επανάστασης. Οι ομάδες, σε ένα χρονικό διάστημα που ορίζεται, δημιουργούν καταρχάς το πρόσωπο, του δίνουν μια ταυτότητα την οποία ανακοινώνουν στις άλλες ομάδες. Στη συνέχεια καταφεύγουν σε ένα ιστορικό κείμενο που μιλάει για την ιστορική στιγμή την οποία θα ζήσει το πλασματικό πρόσωπο που κατασκεύασαν οι μαθητές. Στο κείμενο που θα παράγουν είναι υποχρεωμένοι να αναφέρουν τις ιστορικές τους πηγές.

³ Καλύτερα συνεχόμενες.

Αφήνουμε τους μαθητές ελεύθερους να αποφασίσουν για τον ήρωά/ηρώίδα τους και παρακολουθούμε τις εργασίες τους φροντίζοντας να τελειώσουν στο δίωρο. Δεν μας ενδιαφέρει το μέγεθος του κειμένου όσο να είναι σύμφωνο με τις οδηγίες και να οδηγήσει σε μια περισσότερο βιοματική σχέση των μαθητών με τα ιστορικά γεγονότα. Οι μαθητές μπορούν να καταφύγουν σε οποιαδήποτε ιστορική πηγή ακόμα και στα απομνημονεύματα που είχαν μελετήσει κατά τη διάρκεια της β' φάσης.

Οι μαθητές αξιολογούνται σε όλες τις φάσεις από τη συμμετοχή τους στις εργασίες της ομάδας αλλά και από τις ατομικές τους εργασίες.

ΣΤ. ΦΥΛΛΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Φύλλο εργασίας 1

Τις επόμενες ώρες, όπως μόλις συζητήσαμε, θα εμβαθύνουμε στη σχέση ανάμεσα στην Ιστορία και τη Λογοτεχνία. Ας ξεκινήσουμε από αυτά που γνωρίζουμε κάπως καλά: τα δύο σχολικά βιβλία.

Κοιτάζουμε όλοι προσεκτικά τα περιεχόμενα του Ανθολογίου μας (αλλά και τα ίδια τα λογοτεχνικά κείμενα) και εντοπίζουμε όσα έχουν (οποιαδήποτε) σχέση με την ελληνική επανάσταση του 1821. (Κάποια από αυτά μπορεί ήδη να τα έχουμε μελετήσει, δεν πειράζει).

Αφού συμφωνήσει όλη η ομάδα ποια είναι αυτά τα κείμενα, τα καταγράφουμε. Σημειώνουμε το όνομα του συγγραφέα-ποιητή καθώς και το λογοτεχνικό είδος του κειμένου (ποίηση κλπ.).

Αν έχουμε χρόνο σημειώνουμε και σε τι αναφέρεται το κάθε κείμενο (συγκεκριμένο ιστορικό γεγονός ή πρόσωπο).

Στη συνέχεια, αποφασίζουμε ποιο κείμενο (ή ποιο τμήμα του) θα μπορούσε να τοποθετηθεί ως πηγή ή ως συνοδευτικό υλικό σε οποιοδήποτε σημείο στα κεφάλαια του βιβλίου της Ιστορίας που αναφέρονται στην επανάσταση.

Το επόμενο βήμα είναι να δημιουργήσουμε έναν υπερσύνδεσμο στο βιβλίο της Ιστορίας σε αυτό το σημείο που επιλέξαμε και αυτός ο υπερσύνδεσμος θα παραπέμπει στο κείμενο ή σε τμήμα του λογοτεχνικού κειμένου που έχουμε επιλέξει.

Πώς θα το κάνουμε αυτό; Πρώτα πρώτα αντιγράφουμε το σχετικό κεφάλαιο από το ψηφιακό βιβλίο [Ιστορίας Γ΄ Γυμνασίου](#) και δημιουργούμε έναν υπερσύνδεσμο που να παραπέμπει είτε στο λογοτεχνικό κείμενο που έχουμε επιλέξει είτε σε ένα τμήμα του.

Ατομική εργασία 1

Στην ενότητα «Απομνημονεύματα» υπάρχει ένα κείμενο της Ελισάβετ Μουτζάν-Μαρτινέγκου. Να το διαβάσετε και να εντοπίσετε την ιστορική πληροφορία που αφορά την ελληνική επανάσταση του '21.

Να σκεφτείτε σε ποιο σημείο του βιβλίου της Ιστορίας θα μπορούσαμε με υπεσύνδεσμο να παραπέμψουμε σε ένα τμήμα του κειμένου της Ελισάβετ. (Αν δεν το βρείτε, δεν πειράζει: την επόμενη φορά στην τάξη θα αποφασίσουμε όλοι μαζί!)

Επίσης, ας αναρωτηθούμε: θα μπορούσε το απόσπασμα αυτό να ανήκει στην ενότητα «Ελληνικός Διαφωτισμός» της Ανθολογίας μας; Γιατί ναι, γιατί όχι;

Φύλλο εργασίας 2

1^η δραστηριότητα

Ανάμεσα στα κείμενα που βρήκαμε την προηγούμενη ώρα, ποιο είναι αυτό που όχι μόνο έχει στενή σχέση με ιστορικά γεγονότα αλλά ο συγγραφέας του θα μπορούσε να πει 'Ήμουν κι εγώ εκεί';

.....

Το βρήκατε εύκολα, έτσι δεν είναι; Είναι ολοφάνερο το είδος του κειμένου αυτού, έτσι δεν είναι;

Ας ψάξουμε να βρούμε έναν ορισμό του λογοτεχνικού αυτού είδους: (Μπορούμε να κάνουμε ελεύθερη αναζήτηση ή να κοιτάξουμε το γνώριμό μας [Λεξικό Λογοτεχνικών Όρων](#).)

.....
.....
.....

Στην ομάδα 1 θα βρούμε με ποια άλλα λογοτεχνικά είδη συγγενεύουν περισσότερο τα απομνημονεύματα.

.....

Στην ομάδα 2 θα αναζητήσουμε τη διαφορά απομνημονευμάτων και αυτοβιογραφίας.

.....
.....

Από την ομάδα 3 θα μάθουμε τη διαφορά απομνημονευμάτων και ημερολογίου.

.....

Η ομάδα 4 θα βρει κάποια χαρακτηριστικά των απομνημονευμάτων.

Τέλος, η ομάδα 5 θα μας προμηθεύσει έναν κατάλογο με τα ονόματα όσων έχουν γράψει απομνημονεύματα για την επανάσταση του 1821. (Θα τον χρειαστούμε).

Ας ακούσουμε τι βρήκε κάθε ομάδα.

2^η δραστηριότητα

Ας εξετάσουμε τώρα τα απομνημονεύματα από την πλευρά της Ιστορίας. Τι είδους ιστορική πηγή, άραγε, αποτελούν; Κοιτάξτε προσεκτικά τον πίνακα που αφορά τις [ιστορικές πηγές](#).

Ήρθε η ώρα να εισχωρήσουμε στα άδυτα μιας βιβλιοθήκης χωρίς όμως να μετακινηθούμε, από εδώ, από το εργαστήριό μας. Φαντάζεστε ότι πρόκειται για μια ψηφιακή βιβλιοθήκη. Έχει το ωραίο όνομα *Ανέμη* και ανήκει στην κοντινή μας Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Κρήτης. (Αν δεν θυμάστε τι είναι Ανέμη, υπάρχει πάντα ο καλός μας φίλος, το [Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής](#).)

Αραγε η Ανέμη περιέχει κείμενα τα οποία μας ενδιαφέρουν και για τα οποία συζητάμε;

Όταν όλοι βρεθούμε στην αρχική σελίδα της, θα κάνουμε μια έρευνα που αφορά τα **απομνημονεύματα**. Καλύτερα να χρησιμοποιήσουμε έναν από τους δύο τρόπους:

Είτε (στον χώρο της αναζήτησης) να χρησιμοποιήσουμε τα ευρετήρια γράφοντας 'απομνημονεύματα' είτε να ψάξουμε ξεχωριστά για τον κάθε συγγραφέα για τον οποίο ενδιαφερόμαστε. Σε κάθε περίπτωση, θα έχουμε αποτελέσματα (όχι όμως άπειρα!).

Καταγράφουμε τα ευρήματά μας σε Word ή σε PowerPoint.

3^η δραστηριότητα

Στη συνέχεια κάθε ομάδα θα διαλέξει το κείμενο με το οποίο θα ασχοληθεί και το οποίο θα διαβάσει! Μην τρομάζετε, όχι όλο!

Θα διαλέξουμε από τα περιεχόμενα αν υπάρχουν ή ξεφυλλίζοντάς το κάποιο κεφάλαιο, κάποια ενότητα που να ενδιαφέρει την ομάδα και αυτό θα διαβάσουμε. Πρώτα όμως πρέπει να το 'κατεβάσουμε'. Τα περισσότερα από αυτά που βρήκατε μπορούμε να τα διαβάσουμε μέσω της Ανέμης, όχι όμως όλα.

Το κείμενο που έχουμε επιλέξει θα το διαβάσουμε όλοι και θα αποφασίσουμε μαζί ποια ιστορική πληροφορία μάθαμε και αξίζει να ανακοινώσουμε στις άλλες ομάδες. Συγχρόνως θα δημιουργήσουμε έναν υπερσύνδεσμο στο αντίστοιχο κεφάλαιο της Ιστορίας μας.

Πριν το ανακοινώσουμε στις άλλες ομάδες μπορούμε να κάνουμε μια σύντομη παρουσίαση του συγγραφέα των απομνημονευμάτων αν δεν είναι ιδιαίτερα γνωστός.

Ατομική εργασία 2

Μέχρι αυτή τη στιγμή έχουμε μάθει αρκετά για τα κείμενα που χαρακτηρίζονται ως απομνημονεύματα. Ήρθε η ώρα να κάνουμε έναν εννοιολογικό πίνακα στο κέντρο του οποίου θα είναι η λέξη ‘απομνημονεύματα’.

Το πρόγραμμα [Text 2 Mind Map](#) είναι πολύ απλό –αν βέβαια γνωρίζετε κάποιο άλλο, είναι κι αυτό ευπρόσδεκτο.

Ατομική εργασία 3

Διαβάζουμε προσεκτικά έναν σύντομο λόγο του πρωταγωνιστή της επανάστασης, Θεόδωρου Κολοκοτρώνη, σε μαθητές του Γυμνασίου. Μπορούμε να τον βρούμε εύκολα στο Διαδίκτυο: <http://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/8c3e9046-78fb-48f4-bd82-bbba28ca1ef5/kolokotronis.pdf>

Πιστεύετε ότι μια δεκαετία περίπου μετά το τέλος της επανάστασης, ο Κολοκοτρώνης εξωραΐζει τα γεγονότα ή είναι αντικειμενικός;

Φύλλο εργασίας 3

Ας δούμε τώρα τα απομνημονεύματα από μίαν άλλη οπτική, αυτήν της λογοτεχνίας. Γιατί άραγε στο Ανθολογίο της Λογοτεχνίας μας υπάρχει ένα απόσπασμα από τα απομνημονεύματα του Μακρυγιάννη (κι όχι του Ξάνθου για παράδειγμα);

Ας πάρουμε τα πράγματα στην αρχή: στην ομιλία του στη Στοκχόλμη κατά τη βράβειυσή του το 1963 με το βραβείο Νόμπελ ο ποιητής Γ. Σεφέρης αναφέρεται στον Μακρυγιάννη ως έναν από τους δασκάλους του. Τι να εννοεί άραγε; Ας βρούμε το απόσπασμα και ας προσπαθήσουμε να καταλάβουμε τι εννοεί.

Θα μας βοηθήσει σε αυτό αν διαβάσουμε όσα λέει ο Σεφέρης για τον Μακρυγιάννη στον ψηφιακό φάκελο του Εθνικού Κέντρου Βιβλίου. Σε αυτό το σύντομο απόσπασμα, εντοπίζουμε τα σημεία όπου ο Σεφέρης αντιμετωπίζει τον Μακρυγιάννη όχι (μόνο) ως ήρωα και απομνημονευματογράφο της επανάστασης αλλά ως λογοτέχνη.

Καταγράφουμε δύο χαρακτηριστικά του πεζογράφου Μακρυγιάννη.

.....
.....
.....

(Αν χρειαστούμε περισσότερα στοιχεία, μπορούμε να διαβάσουμε το τρίτο μέρος ολόκληρου του κειμένου αυτού, είναι ένας λόγος του Σεφέρη για τον Μακρυγιάννη που εκφωνήθηκε το 1943:

http://users.uoa.gr/~nektar/arts/tributes/george_seferis/enas_ellhnas_o_makrygiannhs.htm).

Ας διαβάζουμε τώρα κάποια αποσπάσματα των απομνημονευμάτων του Μακρυγιάννη από το βιβλίο μας αλλά και περισσότερα εδώ (Πύλη για την ελληνική γλώσσα) ή εδώ (Σπουδαστήριο Νέου Ελληνισμού).

Έχει άραγε δίκιο ο Σεφέρης όταν λέει ότι ο Μακρυγιάννης ήταν μεγάλος πεζογράφος;

Βρίσκουμε ένα ή δύο σημεία των απομνημονευμάτων όπου, κατά τη γνώμη μας, να ισχύουν αυτά που λέει ο Σεφέρης.

.....

.....

.....

Τέλος, πιστεύετε ότι ο Μακρυγιάννης είχε την πρόθεση να γράψει λογοτεχνία;

Γράφουμε τα συμπεράσματά μας από όλη αυτή την αναζήτηση σε ένα κείμενο Word ή αν προτιμάμε Powerpoint.

(Και κάτι τελευταίο: του Σεφέρη άρεσε πολύ η πρώτη φράση από τις παρακάτω του Μακρυγιάννη: «ότι κρικέλλα δεν έχει η γης να την πάρη κανείς εις την πλάτη του, ούτε ο δυνατός, ούτε ο αδύνατος, και όταν είναι ο καθείς αδύνατος εις ένα πράμα και μόνος του δεν μπορεί να πάρη το βάρος και παίρνει και τους άλλους και βοηθούν, τότε να μην φαντάζεται να λέγη ο αίτιος εγώ, να λέγη εμείς». Μπορείτε να βρείτε σε ποιο ποίημα τη χρησιμοποιεί και πώς την αλλάζει;)

Φύλλο εργασίας 4

Λοιπόν, ήρθε η ώρα να πούμε κι εμείς: 'Ήμουν κι εγώ εκεί!'

Πού; μα μέσα στις φλόγες της Επανάστασης!

Το πρώτο που θα κάνουμε σε κάθε ομάδα είναι να βρούμε ένα πρόσωπο, ένα προσωπίο, έναν αφηγητή: θα διαλέξουμε όνομα, φύλο, ηλικία κλπ. (μπορεί ακόμα να χρησιμοποιήσουμε και κάποια εικόνα από το Διαδίκτυο). Στη συνέχεια θα διαλέξουμε ένα ιστορικό γεγονός μέσα στην Επανάσταση (από όποιο βιβλίο θέλουμε, ακόμα και από τα απομνημονεύματα που είχαμε διαβάσει τις προηγούμενες ώρες). Τέλος, θα διαλέξουμε τη χρονική στιγμή που θα μιλάει αυτός ο αφηγητής.

Έχουμε 10 λεπτά μόνο για να τα βρούμε όλα αυτά. Μετά από δέκα λεπτά, ένας από κάθε ομάδα θα μας συστηθεί ως αυτό το πρόσωπο: θα μας πει ποιος/ποι είναι, σε ποια ηλικία βρισκόταν όταν έζησε την Επανάσταση, πόσο χρονών είναι τη στιγμή που θα αφηγηθεί την ιστορία του.

Πριν αρχίσουμε να ερευνούμε και να γράφουμε, δεν πρέπει να ξεχνάμε δύο πράγματα: η αφήγηση θα είναι πρωτοπρόσωπη (ακριβώς για να μπορεί να πει ο αφηγητής μας: 'ήμουν κι εγώ εκεί') και στο τέλος θα πρέπει να παραθέσουμε γραπτώς την/τις πηγές μας (τίτλος, συγγραφέας, σελίδα).

Εμπρός, λοιπόν, ας μεταφερθεί η τάξη μας πίσω στον χρόνο!

Ατομική εργασία 4

Θα διαβάσουμε δύο διαφορετικά κείμενα με το ίδιο θέμα: την έξοδο του Μεσολογγίου. Δύο αποσπάσματα (1 και 2) από τα απομνημονεύματα του γνωστού μας (πλέον) Κασομούλη και το άλλο από ένα μυθιστόρημα με τον ωραίο τίτλο *η αηδονόπιτα* του Ισίδωρου Ζουργού.

Θα εντοπίσουμε ποια στοιχεία από την αφήγηση του Κασομούλη χρησιμοποιεί ο Ζουργός.

Θα αναρωτηθούμε γιατί ο μυθιστοριογράφος διάβασε και χρησιμοποίησε τα συγκεκριμένα απομνημονεύματα;

Τέλος, μας αρέσει το μυθιστόρημα; Θα θέλατε να το διαβάσουμε και να γνωρίσουμε καλύτερα τους ήρωές του;

Z. ΆΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

Τα κείμενα που θα γραφτούν από τους μαθητές θα μπορούσαν με κατάλληλη επεξεργασία να γίνουν η βάση για τον επετειακό εορτασμό της 25^{ης} Μαρτίου.

Η. ΚΡΙΤΙΚΗ

Η καλή συνεργασία των καθηγητών που διδάσκουν τα δύο μαθήματα και ο κατάλληλος προγραμματισμός (το σενάριο καλό θα ήταν να πραγματοποιηθεί αμέσως μετά τη διδασκαλία του κεφαλαίου στην Ιστορία) είναι απαραίτητη προϋπόθεση για την πραγματοποίησή του.

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Kitromilides, P. 1994. «The Enlightenment and Womanhood: Cultural Change and the Politics of Exclusion», *Enlightenment, Nationalism, Orthodoxy: Studies in the culture and political thought of south-eastern Europe*, 39-61. Vermont: Variorum

Κουτσογιάννης, Δ. & Μ. Παυλίδου. 2012. Μελέτη για τον σχεδιασμό, την ανάπτυξη και την εφαρμογή σεναρίων στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: για διαθεματικές δραστηριότητες στο πλαίσιο της ζώνης φιλολογικών μαθημάτων και με άλλα γνωστικά αντικείμενα, για ημιτυπικές και άτυπες σχολικές πρακτικές, με διαδραστικούς πίνακες και φορητούς υπολογιστές. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.

http://www.greeklanguage.gr/sites/default/files/digital_school/melete_gia_ta_diathem_atika_senaria_koutsogiannes-paulidou.pdf